

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Sršňová, Markéta: *Online a offline komunikace mezi přáteli*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPCE, Pardubice 2022, 43 stran

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Hana Synková, Ph.D.

Ve svém výzkumném projektu si autorka klade za cíl najít odpovědi na tyto výzkumné otázky: *Jak důležité je přátelství pro dnešní mladé dospělé? Jaké jsou rozdíly mezi online a offline komunikací ve skupině mladých dospělých? Jaký typ komunikace přátelé preferují?* (str.24)

Cílový rámec práce, který autorka deklaruje v úvodních stránkách textu, působí trochu vágním dojmem. Propojuje několik obsáhlých výzkumných oblastí a u čitatele panuje obava, zda rozsah a povaha této práce umožní autorce proniknout do hloubky problému.

Teoretický úvod, kde operuje s konceptem antropologie přátelství (ve stínu antropologie příbuzenství) staví svým pojetím, výběrem autorů, literatury i argumentací pro začlenění do práce slibný pilíř a předpoklad pro zvládnutí této problematiky. V druhém pilíři teoretické části se Markéta Sršňová věnuje aspektům etnografie komunikace a k tomu navazující digitální a virtuální etnografii. V rámci studia elektronické kultury vychází z povrchního a řekl bych i zbytečného definování co je internet, sociální sítě atd. Tyhle definice považují za relativně zbytečné ze dvou důvodů. Za prvé autorka vychází pouze z internetových zdrojů, které nepronikají do hloubky problematiky a za druhé pouze rozměňují její záměr.

V rámci svého etnografického výzkumu se pohybuje v kruhu svých blízkých „přátel“. Zde lze spatřit určitou analytickou nevýhodu, avšak vezmeme-li v potaz koncept antropologie přátelství, jakožto jeden z výzkumných pilířů předkládané práce, lze chápat výzkumný vzorek jako kvalitativně relevantní.

Na str. 19 bohužel dochází k zásadnímu pochybení. O autorovi publikace *Lingvistická antropologie* z roku 2010, Janovi Pokornému, mluví jako o autorovi, který je „český novinář, publicista, rozhlasový redaktor a televizní moderátor“. Evidentně dochází k záměně a autorka se spokojuje s internetovým vyhledávačem a dále tuto zkušenost neověřuje. Jan Pokorný, autor dané publikace, je samozřejmě českým etnologem a lingvistou.

Jako zásadní handicap celé práce považují její rozdělení na část teoretickou a analytickou (praktickou). Nedochází tak k propojení obou perspektiv a ukotvení teorie v praxi. Analytická část tak působí nedotaženým dojmem a soustředí se pouze na formulování odpovědí k výzkumným otázkám. Slibný potenciál teoretického a výzkumného rámce propojující antropologie přátelství a komunikace, tak zůstává nevyužitý a podle mého názoru nedostatečně aplikovaný. Kromě konstatování, že se ve virtuální komunikaci vyskytují řekněme „nové“ symbolické formy (emotikony, posílání hlasových zpráv, nebo jiné formy obrazové komunikace), se autorka dále již neptá, jaký je jejich charakter a jak zásadní mají význam pro utváření přátelství a formulování interpersonální komunikace. Jejich hledisko zůstává pouze v rovině formulování a popisu proměny komunikace. V části práce, kde

zkoumá efektivitu jednotlivých forem komunikace si poradila dobře a správně analyticky uvažuje, bohužel tento aspekt nepřenáší i do dalších částí práce.

V textu je na mnoha místech přítomná sebereflexe autorky, ovšem tato rovina zůstává v metodologii nekonkretizována (kromě toho, že autorka sebe řadí do kruhu informantů, ale bohužel nespecifikuje, v jakých oblastech). V textu potom nacházíme místa (např. str. 34) kde dochází v pár odstavcích k popisu každodennosti komunikace, ale už nevíme, jestli je to reflexe autorky, nebo někoho jiného z informantů, případně jestli je tato krátká etnografie situace nějakým způsobem relevantní.

V metodologii je specifikovaný moment, který autorce „zkomplikoval“ celý etnografický výzkum. Pandemie spojená s výskytem onemocnění Covid-19, způsobila podle autorky *problém v mém výzkumu, jelikož z důvodu pandemie Covid-19 byl omezený osobní styk s přáteli, proto se poté většinu času výzkum odehrával pouze v online prostoru.* (str. 26) Zde se domnívám, že autorka nevyužívala potenciál této situace a samotné myšlenky, kterou v této informaci obsáhla, a která přímo vybízí k reflexi dopadů spojených s karanténními opatřeními. Desítky týdnů strávených v izolaci se intersociální kontakt a komunikace omezovala pouze na virtuální variaci a byla zde unikátní příležitost zaměřit svou pozornost právě na komparaci a výzkum negativních nebo i pozitivních aspektů virtuální koexistence.

Proto se zde chci zeptat, proč autorka této možnosti více nevyužila, případně jaké komplikace s tím spojené mohly její výzkumný záměr ohrozit. Jakým způsobem mohly být získaná data tímto ovlivněná. Způsobila pandemie nějaké změny v nahlížení na přátelství ve virtuálním a nevirtuálním prostředí? Navrhuji tento bod jako jeden z námětů pro obhajobu práce.

Přes výčet pochybení a kritickou reflexi bakalářské práce Markéty Sršňové oceňuji její výzkumný záměr a námět. Bohužel je nutno konstatovat, že v dobře nakročeném teoretickém rámování své práce (především v oblasti antropologie přátelství), autorce nevydržela motivace přenést tyto aspekty do prohloubení interpretace získaných dat.

Předkládaná bakalářská práce splňuje požadavky kladené na parametry bakalářské práce v oboru sociální a kulturní antropologie a navrhuji jí k obhajobě s hodnocením D.

Dne 22. 08. 2022

Mgr. Milan Durňak, Ph.D.